

ENERGIA-JARDUKETAKO PLANAK. PLANGINTZATIK EKINTZA KLIMATIKORA

Posted on 19/03/2025 by Naider

Klima- eta energia-planak dira energiaren eta jasangarritasunaren arloko plangintza estrategikorako tresna nagusia. Beharrezko jarduerak antolatzea eta koordinatzea da helburua, aldi jakin baten barruan. Eskura dauden baliabideak modu eraginkorrean erabiliko direla ere bai, aurrez zehaztutako helburuak lortzeko.

Trantsizio energetikoan eta giza jardueren ingurumen-inpaktua murrizteko funtsezko zeregina dutenez, funtsezkoa da plan horiek zorrotzak, koherenteak eta lurraldearen edo sektorearen errealitatera egokituak izatea. Horretarako, funtsezko printzipio batzuen inguruan egituratu behar dira, haien bideragarritasuna eta gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-premiekin bat etortzea bermatzeko. EAEren kasuan, Jasangarritasun Energetikoari buruzko 4/2019 Legeak eta Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzko 1/2024 Legeak ezartzen dute hori egitera behartzen duen arau-esparrua.

Jarraian, Naiderek EAEko toki- eta lurralde-administrazioetarako energia- eta klima-planak egiten eta gidatzen izandako esperientziatik ateratako plan arrakastatsu baterako funtsezko elementuak zehazten dira.

1. Arau- eta lege-esparruaren azterketa

Plan energetiko batek bat etorri behar du indarrean dagoen legediarekin, bai toki-, autonomia-, estatu- eta baita Europarekin ere. Funtsezkoa da honako hauek identifikatzea:

- Lurraldean aplikatzekoak diren **eraginkortasun energetikoari eta berriztagarriei buruzko araudiak**.
- Isurien, eraikuntza jasangarriaren, garraioaren eta abarren arloko **betebeharrak eta legezko mugak**.
- Egon daitezkeen **dirulaguntzak, pizgarriak eta finantzaketa-mekanismoak**.
- **Administrazio-baldintzatzaileak eta ekintzak** gauzatzeko baimenak.

2. Helburu eta jomuga argiak zehaztea

Plan energetiko batek ikuspegi argi eta egituratu batetik abiatu behar du, helburu zehatz, neurgarri eta lorgarriak ezarriz. Horiek bat etorri behar dute indarrean dauden politika publikoekin, inplikaturako eragileen premiekin eta jasangarritasunaren eta klima-alaketaren aurkako borrokaren arloko nazioarteko konpromisoekin. Gainera, tarteko jomugak ezarri behar dira, segimendu progresiboa egin ahal izateko eta, behar izanez gero, estrategia doitzeko.

3. Diagnostiko sendoa eta datu fidagarrietan oinarritua

Estrategia eraginkorrak definitzeko, ezinbestekoa da **abiapuntuko egoeraren azterketa zehatza** egitea. Diagnostiko on batek honako hauek jaso behar ditu:

- **Egungo energia-kontsumoa ebaluatzea**, funtsezko sektoreak/unitateak bereiziz.
- **Energia-produkzioaren eta -eskariaren balantzea**, iturri berriztagarrien eta fosilen proportzioa identifikatuta.
- **Eraginkortasunik ezak eta hobetzeko aukerak identifikatzea** (galerak sarean, energia-kontsumo handiko eraikinak, etab.).
- Energia-sektorearen bilakaerari eta tokiko edo eskualdeko inplikazioei buruzko **joerak eta aurreikuspenak**.

Datu eguneratuak, egiazkoak eta kontrastatuak eskuratzea ezinbesteko baldintza da plana errealista eta eraginkorra izan dadin.

4. Inplikaturako eragileekin batera sortutako plangintza

Trantsizio energetikoak askotariko eragileak biltzen ditu: administrazio publikoak, enpresak, herritarrak, elkarteak eta beste eragile giltzarri batzuk. Plana arautzen duen legearen arabera, inplikaturako eragileak zehaztuko dira, administrazioak nahiz lurralde osokoak izan. Eremua edozein dela ere, **energia-plan bat elkarlanean diseinatu behar da**, formulazioan, inplementazioan eta ebaluazioan **interesa duten alderdi guztien parte-hartze aktiboa bermatuz**.

5. Jarduketa zehatzak: anbiziotsuak, baina errealistak

Neurriak ondo definituta egon behar dira, eta bideragarritasun tekniko, ekonomiko eta sozialaren analisisia izan behar dute. Funtsezkoa da trantsizio energetikoa bultzatzeko behar bezain anbiziotsuak izatea, baina baita arau- eta lurralde-testuinguruan lor daitezkeenak ere. Ekintza bakoitzak helburu neurgarriak, zehaztutako epeak eta horiek eraginkortasunez inplementatzea bermatuko duten jarraipen-mekanismoak izan behar ditu. Gainera, funtsezkoa da horiek ingurunean gerta daitezkeen aldaketetara egokitzeko behar den malgutasuna kontuan hartzea.

6. Denbora-plangintza mailakatua eta malgua

Planak **mugarri zehatzak** ezarri behar ditu epe labur, ertain eta luzera, aurrerapenak ebaluatzen eta estrategiak egokitzen, beharrezkoa bada.

7. Jarraipen-adierazle argiak eta neurgarriak

Plan energetiko baten arrakasta ezarritako ekintzen eragina neurtzeko eta ebaluatzen duen gaitasunaren arabera da. Horretarako, ezinbestekoa da adierazle espezifikoak, kuantifikagarriak eta helburu estrategikoekin bat datozenak definitzea. Horiek aukera eman behar dute aurrerapenaren etengabeko jarraipena egiteko, datuetan oinarritutako erabakiak hartzea erraztuz. Gainera, funtsezkoa da informazioa emateko mekanismo gardenak eta inplikaturako eragile guztientzat eskuragarriak ezartzea.

8. Moldagarritasuna eta erresilientzia etorkizuneko aldaketen aurrean

Funtsezkoa da plana kontingentzia-egoerekin eta dibertsifikazio energetikoko estrategiekin diseinatzea, testuinguru ekonomiko, teknologiko eta klimatikoan gertatzen diren ezustekoei eta aldaketei erantzun ahal izateko. Plangintzako malgutasunak konponbide berriak integratzea eta sortzen ari diren araudietara egokitzea errazten du.

9. Beste plan estrategiko batzuekiko lankidetza

Energia-plana modu koherentean integratu behar da mugikortasun iraunkorreko estrategiekin, lurralde-antolamenduarekin eta klima-politikekin, haren eragina maximizatzeke eta ikuspegi isolatuak saihesteko. Sektore arteko koordinazioak baliabideak optimizatzea, sinergiak sortzea eta konponbide eraginkorrak ezartzea errazten du.

10. Herritarren eta inplikaturako eragileen komunikazioa eta sentsibilizazioa

Babes sozial eta sektorial sendoa lortzeko, funtsezkoa da herritarrei eta planean inplikaturako eragileei zuzendutako kontzientziazio-kanpainak garatzea. Horiek trantsizio energetikoaren onurei eta beharrari buruzko informazioa eman behar dute, jarrera- eta konpromiso-aldaketa sustatuz. Gainera, funtsezkoa da parte hartzeko mekanismoak ezartzea, eragile guztiek erabakiak hartzen aktiboki parte har dezaten. Aurrerapenen eta emaitzen gardentasunak konfiantza bermatuko du; aldiz, komunikazio-estrategia irisgarria eta hainbat publikori egokitua izateak horien eragina eta irismena erraztuko du.

Ondorioz

*Plan energetiko eraginkor batek **teknikoki sendoa, ekonomikoki bideragarria, sozialki bidezkoa eta moldagarria** izan behar du. Hala ere, horien arrakasta identifikatutako oztopoak gainditzeko gaitasunaren eta planteatutako helburuekin koherentea den gauzatze bat bermatzearen araberakoa izango da.*

